

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 1 дүгээр сарын 13-ны өдрийн хуралдааны 3 дугаар тэмдэглэлд:

“ҮИ.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн
П.Цэрэнпунцагийн санаачлан боловсруулсан
Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн төсөлд өгөх
Засгийн газрын санал, дүгнэлтийн тухай

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн
П.Цэрэнпунцагийн санаачлан боловсруулсан Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн
төслийг хэлэлцээд дараахь санал дүгнэлтийг уламжлахаар тогтов.

1. Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалд 1930-1940 онд Монгол Улсад бурхан шашны биет болон биет бус өв соёл, сүм хийд, эд хөрөнгийг устгаснаас учирсан хохирлыг төрөөс нөхөн төлөхөд чиглэгдэхээр хуулийн зорилтыг тодорхойлж, улмаар Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1-д Энэ хуулийн зорилт нь 1930-1940 онд Монголын ард түмний олон зуун жилийн оюуны өвийг тээж, хадгалж ирсэн, түүхэн уламжлалт Монголын Бурхны шашны өв соёл, сүм хийд, эд хөрөнгийг устгаснаас учирсан хохирлыг төрөөс нөхөн төлөхтэй холбоотой харилцааг зохицуулахаар заасан байна.

Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулиар соёлын биет болон биет бус өвийг хамгаалах, төрөөс дэмжих талаар авах арга хэмжээ, хамрах хүрээ, санхүүгийн эх үүсвэрийг тодорхойлох, соёлын биет болон биет бус өвийг нөхөн сэргээхэд шаардлагатай зардлыг санхүүжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахаар заасан байдаг.

Тухайлбал, Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.11-д соёлын биет өвд уламжлалт шашин, шүтлэгтэй холбогдолтой эд өлгийн зүйл, мөн хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.13-т соёлын биет бус өвд уламжлалт шашин, шүтлэгийн зан үйл, ёс заншил тус тус хамаарахаар заасан байна. Мөн Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд соёлын өвийг хамгаалахтай холбоотой улсын төсвөөс санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг Улсын Их Хурал батлах, мөн хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1.15-д соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь соёлын өвийг хамгаалах, сурталчлах үйл ажиллагаа явуулж байгаа иргэн, хуулийн этгээдэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэхээр заасан байна.

Өөрөөр хэлбэл, Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулиар бурхны шашны эд зүйл, сүм, хийдийг хамгаалах сэргээн засварлах үйл ажиллагааг төрөөс санхүүжүүлэх, уг үйл ажиллагааг эрхлэн явуулж байгаа этгээд (Гандантэгчэнлин хийд)-д санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх бүрэн боломжтой байна.

Түүнчлэн, Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн төсөл нь дээрх хуулиудтай зохицуулалт, үйлчлэх хүрээний хувьд давхардахаас гадна уг нөхөн олговрын зориулалт нь Засгийн газрын тусгай сан болох Соёл, урлагийг дэмжих сангийн

соёл, урлагийг хөгжүүлэх, сурталчлан таниулах, соёлын өвийг бүртгэх, судлах, хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түгээн дэлгэрүүлэх, сурталчлах зориулалтаас ялгарахгүй байх ба Засгийн газраас авч хэрэгжүүлж байгаа бусад арга хэмжээтэй зорилго, зорилтын хувьд давхардаж байгааг анхаарах.

Тухайлбал, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д Соёл, урлагийг дэмжих сан нь соёл, урлагийг хөгжүүлэх, сурталчлан таниулах, соёлын өвийг бүртгэх, судлах, хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түгээн дэлгэрүүлэх, сурталчлах зориулалттай байхаар заасан байна. Харин Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д бурхны шашин, өв соёлыг сэргээн хөгжүүлэх чиглэлээр бурхны шашны сүм, хийдийн үйл ажиллагааг дэмжих, бурхны шашны сургуулийн гүн ухааныг ойлгуулах сургалт зохион байгуулах, түүхэн уламжлалыг өвлөн уламжлуулах, олон нийтэд түгээх, нийгмийн оюун санааг гэгээрүүлэх, бурхны шашны биет болон биет бус өв соёлын судалгааг хөгжүүлэх, ном судрыг сэргээх, орчуулах, түүнийг хамгаалах, хадгалах, шинээр бүтээх, хэвлэн түгээх, хүн ардад тусламж үзүүлэх зэрэг үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхээр заасан нь дээрх сангийн хөрөнгөөр зарцуулах үйл ажиллагааны чиглэлтэй адил байна.

2. Нөхөн олговор олгох тухай хууль нь 1930-1940 онд Монголын ард түмний олон зуун жилийн оюуны өвийг тээж, хадгалж ирсэн, түүхэн уламжлалт Монголын Бурхны шашны өв соёл, сүм хийд, эд хөрөнгийг устгаснаас учирсан хохирлыг төрөөс нөхөн төлөхтэй холбоотой харилцааг зохицуулахаар заасан боловч тус хуулийн 5 дугаар зүйлд нөхөн олговрын зарцуулах зориулалтыг тодорхойлж өгсөн байна. Энэ нь уг хуулийн зорилттой нийцэхгүй байгааг анхаарах.

3. Нөхөн олговор олгох тухай хууль нь Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1.1-д заасан Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай уялдсан байх гэсэнтэй нийцэхгүй байна.

Өөрөөр хэлбэл, Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д ядуурлыг бууруулах, зовлонд нэрвэгдсэн хүн ардад туслалцаа үзүүлэх, 5.1.6-д байгаль орчныг хамгаалахад нөхөн олговрыг тус тус зарцуулахаар заасан нь уг хуулийн төслийн үзэл баримтлалд нөхөн олговрыг бурхны шашин, соёлыг сэргээн хөгжүүлэхэд зориулах бөгөөд түүнийг бурхан шашинтны төв Гандантэгчэнлин хийдээр дамжуулан хэрэгжүүлэхээр заасантай нийцэхгүй байна.

4. Хуулийн төсөлд тусгасан 1930-1940 онд устсан бурхны шашны өв соёл, сүм хийд, эд хөрөнгийн хохирлын хэмжээ тодорхойгүй бөгөөд уг хохирлын хэмжээг тодорхойлохгүйгээр жил бүрийн улсын төсвийн 0.1 хувьтай тэнцүү хэмжээгээр нөхөн олговор (2021 оны хувьд 10.7 тэрбум төгрөг) төлөх нь үндэслэлгүй, нөхөн олговрын зориулалт нь бодитой үр дүн бий болгоход чиглэгдээгүй байна.

Түүнчлэн хуулийн төсөлд заасан улсын төсвийн 0.1 хувьтай тэнцэх хөрөнгийг 1930-1940 онд хохирол амссан сүм хийдийн нөхөн олгоорт зориулж жил бүр олгох нь татвар төлөгчдийн нуруунд өнгөрсөн үеийн төрийн ачааг үүрүүлэх боломжгүй бөгөөд сүм хийдүүдийг төрийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажилладаг төсвийн байгууллагын нэгэн адилаар төсвийн хөрөнгөөс жил бүр санхүүжилт олгох нь төрийн чиг үүрэгт хамаарахгүй болно.

Мөн нөхөн олговрыг зөвхөн Гандантэгчэнлин хийдэд олгохоор хуулийн төсөлд тусгасан нь бусад сүм хийдэд ялгавартай хандсан зохицуулалт болохоос

гадна Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.2-т “төрийн чиг үүрэгт хамаарахгүй хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх”, 6.4.6-д “хуульд өөрөөр заагаагүй бол төсвийн орлогыг аль нэг этгээд, эсхүл үйл ажиллагаанд тусгайлан оноохгүй байх” гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байгааг анхаарах.

5. Нөхөн олговор олгох тухай хуулийн төсөлд дурдсан нөхөн олговрын хэмжээ, тэдгээрийн санхүүжүүлэх эх үүсвэр, төсөвт учруулах хүндрэл, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл зэргийг хуулийн төслийн судалгаагаар тогтоогоогүй, хуулийн төслийн үзэл баримтлал, танилцуулгад дурдаагүй байгаа нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулиар тодорхой зохицуулсан, хуулийн төслийг боловсруулахдаа хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу хийсэн судалгаа, тооцоо, дүгнэлтэд үндэслэх шаардлагыг хангаагүй байна. Өөрөөр хэлбэл хуулийн төслийг тооцоо судалгаанд үндэслэн боловсруулаагүй нь Хууль тогтоомжийн тухай хуультай нийцэхгүй байна.” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР